

Opetus- ja
kulttuuri-
ministeriö

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

VALTERI

**VERY IMPORTANT
PERSONS**

=

**OPPILAAT, JOTKA
OPPIMISENSA JA
KOULUNKÄYNTINSÄ
TUEKSI TARVITSEVAT
VAATIVAA ERITYISTÄ
TUKEA.**

**VIP- OYS
VERKOSTOPÄIVÄ
8.10.2020**

VIP-VERKOSTON TILANNEKATSAUS
SYKSY 2020

OKM videotervehdys

Mitä VIP- kehittämistyössä on tehty ja missä
mennään nyt?

VIP vakiinnutetaan vuoden 2021 alusta, miten?

OKM / Oikeus oppia-ryhmä

MITÄ VIP- KEHITTÄMISTYÖSSÄ ON TEHTY

2018

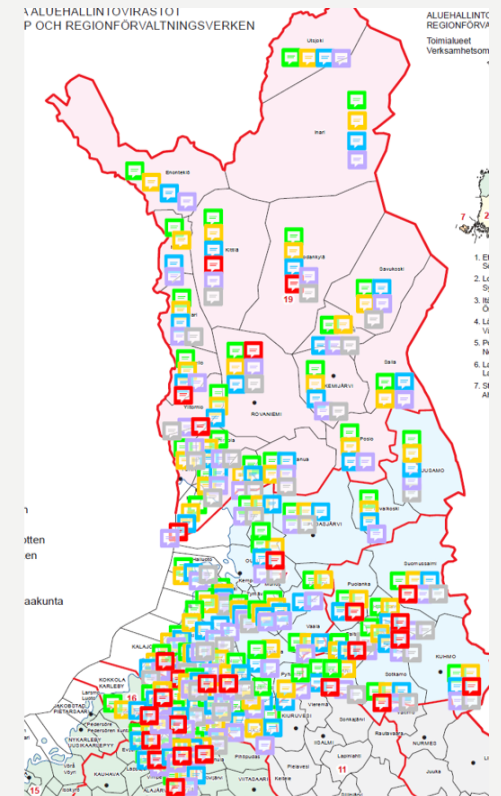
- Tuen polun kriittiset kohdat ja ”sudenkuopat”
 - Tiedon kulku ja tietämättömyys
 - Vastuun jakautuminen
 - Perhetyö
 - Palvelujärjestelmät
- Maakuntien palveluiden kartoitus

MAAKUNTIEN PALVELUT ”KARTOITETTU”

- Sivistystoimi
- Sosiaalitoimi
- Terveystenhoito
- Muut (esim. kolmas sektori)
- Toimintamallit ja menetelmät
- Muut tukitoiminnot

<https://vip-verkosto.fi>

MITÄ VIP- KEHITTÄMISTYÖSSÄ ON TEHTY

2019

1. Opiskeluhuollon tukeminen

- Opiskeluhuollon ohjausryhmien pilotti
- Opiskeluhuollon työntekijöille suunnatut koulutukset

– Teemaryhmät, tietoiskut ja TUVET

2. VIP- verkoston Vaatu- toimijoiden yhteistyössä järjestämä vaativa erityinen tuki ja yhteistyö alueellisten toimijoiden kanssa

VIP Vaativan erityisen tuen ohjaus- ja palveluverkoston alueellinen verkostopäivä

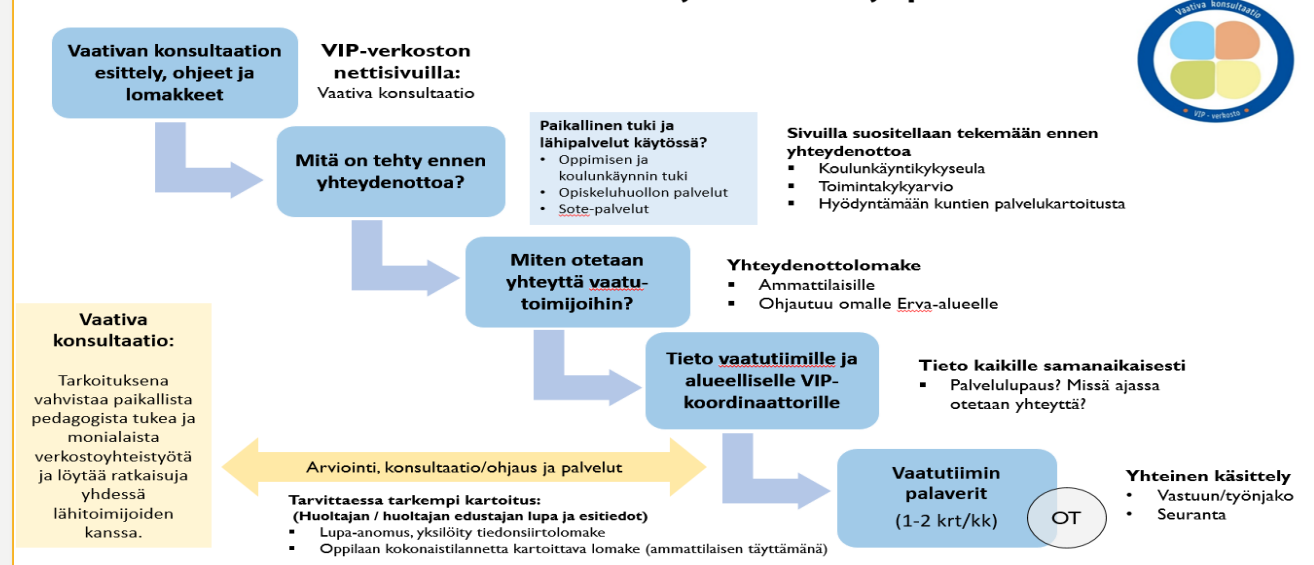
Oulu 24.9.2019 Valteri Tervaväylä, Lohipadon yksikkö

Pilotti – Opiskeluhuollon ohjausryhmien toiminnan tukeminen

Teemaryhmät

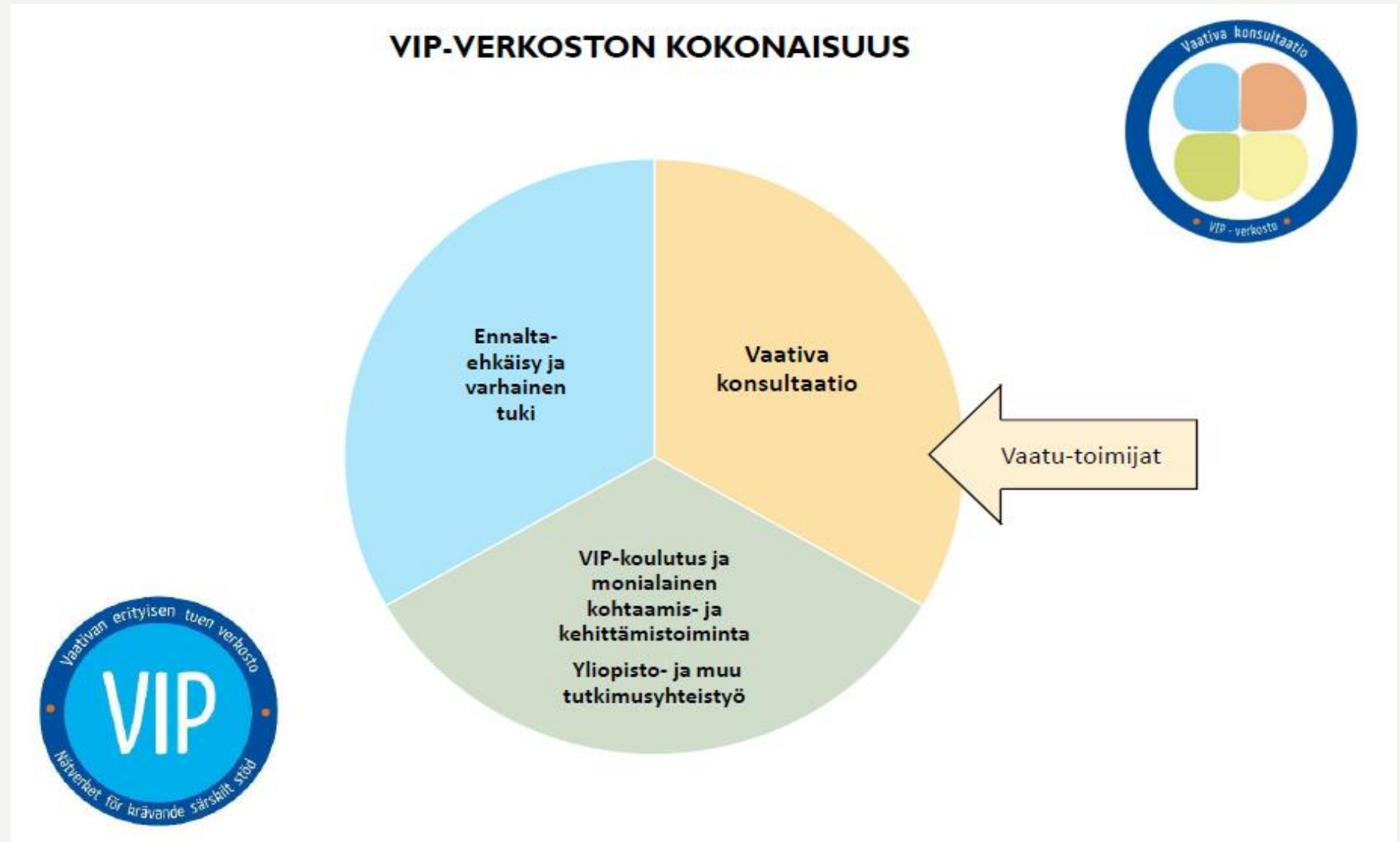
- VIP-verkostossa kootaan toimijoita, tietoa ja toimintamalleja keskeisten ajankohtaisteemojen ympärille. Teemaryhmien työskentelyllä tuetaan alueellista ja kansallista kehittämistä. Toimintaa suunnittelevat ja koordinoivat kutsutut asiantuntijaryhmät, jotka mm. organisoivat teemaan liittyviä tapahtumia.
 - Koulua käymättömät lapset

Vaativa konsultaatio – ohjautuminen ja prosessi

MITÄ VIP- KEHITTÄMISTYÖSSÄ ON TEHTY?

2020

**VAKIINNUTAMISLUONNOS ON
POISTETTU TÄSTÄ!**

OKM / OIKEUS OPPIA- OPPIMISEN TUEN, LAPSEN TUEN JA INKLUUSION EDISTÄMISTOIMIA VARHAISKASVATUKSESSA SEKÄ ESI- JA PERUSOPETUKSESSA TYÖRYHMÄ

#OikeusOppia

OIKEUS OPPIA

oppimisen tuen, lapsen tuen ja inklusion edistämistoimia
varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa
valmisteleva työryhmä

Opetus- ja
kulttuuri-
ministeriö

Etusivu

► Laaja työryhmä

► Tuen varhaiskasvatusjaosto

► Tuen esi- ja perusopetusjaosto

JV

Työryhmä valmistelee oppimisen tukea, lapsen tukea ja inklusion edistämistoimia varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa. Työryhmän tehtävänä on tehdä ehdotuksia

- teemaan liittyvän lainsäädännön muuttamiseksi
- lähikoulu- ja lähipäiväkotiperiaatteen vahvistamiseksi sekä
- henkilöstön tukeen liittyvän osaamisen lisäämiseksi varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa

JV

Kuva/video

Julkaise

OKM / OIKEUS OPPIA- OPPIMISEN TUEN, LAPSEN TUEN JA INKLUUSION EDISTÄMISTOIMIA VARHAISKASVATUKSESSA SEKÄ ESI- JA PERUSOPETUKSESSA TYÖRYHMÄ

Vuosi	Aikataulu ja toiminto	Toiminnon sisältö
2020	Laajan tuen työryhmän aloituskokous 21.8.2020 klo 9-12 (etäkokous)	Työryhmän asettaminen ja tehtävät sekä jäsenten esittäytyminen - yhteydet muuhun Oikeus oppia -ohjelman työhön - jaostojen jäsenet ja tehtävät - tutkijaryhmän jäsenet ja tehtävät Työryhmän työskentely - toimintasuunnitelmaluonnoksen esittely - kokousjärjestelyjen ja -aikataulujen linjaaminen - kokousaikataulut Hankkeen kannalta tarpeelliset selvitykset - Oppimisen tuki varhaislapsuudesta toisen asteen siirtymään: tasa-arvon toteutumiseen ja kehittämistarpeet –selvityksen päätulokset - Varhaiskasvatuksen tuen nykytilan selvityksen esittely - Esi- ja perusopetuksen kysely nykytilanteen selvittämiseksi - Pohdittavana muita mahdollisia selvityksiä työryhmän painopistealueiden pohjalta - o maahanmuuttotasaustaisten oppilaiden osuus tuen eri portailla ja siirtojen perusteet - o inkluusio-käsitteen tarkastelu

Aikataulu:

- Jaoston kokoukset syksyllä 2020 kuukausittain
- Tutkijatapaaminen /8
- Asiantuntijakuulemiset / 9-11
- Laajan ryhmän työryhmän ja jaostojen kokoukset 2021
- Työpajatyöskentely asiantuntijoille / 3
- Oikeus oppia kansallinen foorumi / 3
- Väliraportti 30.4.2021
 - Nykytilan kuvaus
 - Alustavat suuntaviivat
- Työpajatyöskentely 2021 / syksy
- Alustavien ehdotusten esittely Oikeus oppia- foorumille
- Loppuseminaari 2022
- Loppuraportti 30.8.2022

teemaan liittyvän lainsäädännön muuttamiseksi lähikoulu- ja lähipäiväkotiperiaatteen vahvistamiseksi sekä henkilöstön tukeen liittyvän osaamisen lisäämiseksi varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa

KIITOS !

KYSYMYKSIÄ ?

VIP-OYS alueen Vaativan erityisen tuen ohjaus-
ja palveluverkostojen verkostopäivä 8.10.2020

VAATIVA KONSULTAATIO PERUSOPETUKSESSA JA VARHAISKASVATUKSESSA

Maria Laiho, ohjaava opettaja
Anuliisa Kemppainen, ohjaava perhetyön asiantuntija
Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri

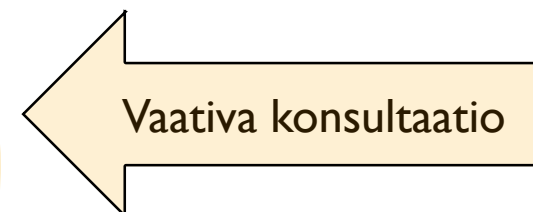

VIP-OYS alue

- **Very Important Person** eli erittäin tärkeä henkilö, viittaa tässä yhteydessä lapsiin ja nuoriin, jotka tarvitsevat oppimisensa ja koulunkäyntinsä tueksi vaativaa erityistä tukea.
- Näitä oppilaita arvioidaan olevan Suomessa noin 10 000.
- Vaativa erityinen tuki kuvaa nimensä mukaisesti oppilaiden tarvitseman avun luonnetta. Tuki on usein pitkäkestoista, intensiivistä ja moniammatillisesti toteutettua.

VIP-VERKOSTON KOKONAISUUS

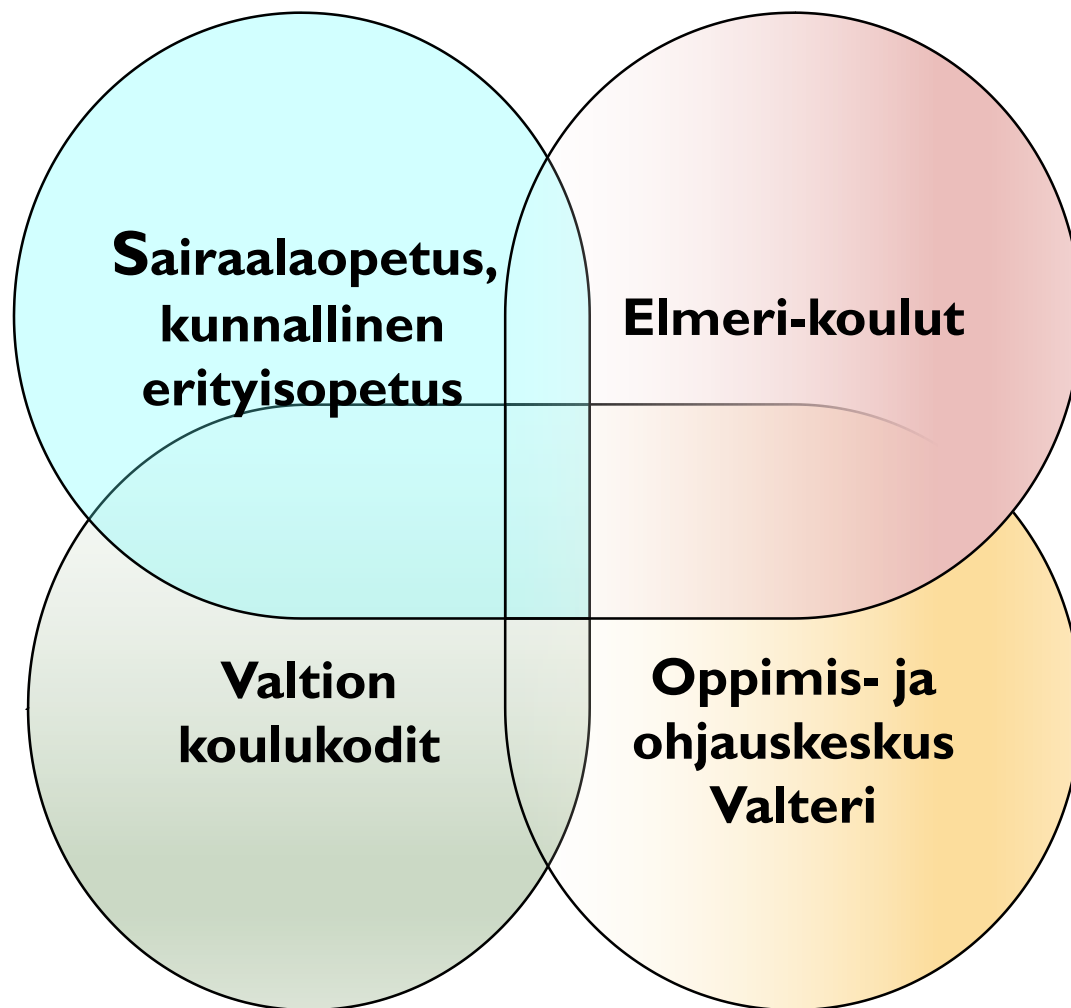
Vaativa konsultaatio

eli vaatu-toimijoiden yhdessä tuottama
vaativan erityisen tuen konsultaatiopalvelu

- Elmeri-koulujen, Oppimis- ja ohjauskeskus Valterin, sairaalaopetuksen, ja Valtion koulukotikoulun yhdessä tuottama moniammatillinen konsultaatiopalvelu varhaiskasvatukseen, esi- ja perusopetuksen järjestämisen tueksi erityisen vaativissa oppimisen ja koulunkäynnin tilanteissa.
- Tarvittaessa konsultaatioon yhdistetään myös Osaamis- ja tukikeskus (OT)-sekä muita ammattilaispalveluita.
- Maakunnallinen tai Erva-alue-taso

Vaativa konsultaatio VIP-verkoston sivuilla: <https://vip-verkosto.fi/vaativa-konsultaatio/>

Vaatu-toimijat

Katso vaatu-toimijoiden esittelyvideot VIP-verkoston nettisivuilta:

<https://vip-verkosto.fi/vaativa-konsultaatio/vaatu-toimijat/>

Inklusion vahvistaminen oikea-aikaisella tuella

Yleinen konsultaatio

Useimmiten lähipalveluiden tuki riittää vahvistamaan lasten ja nuorten kasvua, kehitystä, oppimista ja koulupolun onnistumista.

Koulun ja kunnan taso

- Oppimisen ja koulunkäynnin tuki; yleinen, tehostettu ja erityinen tuki
- Oppilas ja opiskeluhuolto: yhteisöllinen opiskeluhuolto /monialainen asiantuntijaryhmä

Sosiaali- ja terveyspalvelut
(perhekeskukset ja erikoissairaanhoido)

Vaativa konsultaatio

Vaativaa konsultaatiota voidaan hyödyntää, kun lähipalveluiden moniammatillisen tuen muodot ovat jo käytössä ja silti lapsen tai nuoren tuen tarve jatkuu.

Maakunnallinen tai Erva-alue-taso

- Oppimisen ja koulunkäynnin tuki; useimmiten erityisen tuen taso
- Oppilas ja opiskeluhuolto: monialainen asiantuntijaryhmä
 - Vaatu-toimijat
 - Sote-keskukset
 - Erikoissairaanhoido
 - OT

Vaativan konsultaation ensisijaisena tarkoituksena on löytää yhdessä lähitoimijoiden kanssa ratkaisuja lapsen ja nuoren omaan ympäristöön sekä vahvistaa paikallista pedagogista tukea ja monialaista verkostoyhteistyötä.

VAATIVAN KONSULTAATION TEEMOJA

Vaatu-toimijoilla on kokemusta ja monialaista osaamista vaativan erityisen tuen lasten ja nuorten opetuksen ja kuntoutuksen järjestämisestä. Keskeisiä teemoja, joissa vaatu-toimijat voivat olla mukana vaativan erityisen tuen oppilaiden tuen suunnittelemisessa ja tukemisessa ovat esim.

- Monitarpeisuus, kehityshäiriöt ja kehitysvammaisuus
- Toiminta-alueittain järjestettävä opetus
- Neurokirjo
- Haastava käyttäytyminen ja aggressiivisuus
- Psyykkinen oireilu (sisään- ja ulospäin)
- Somaattiset sairaudet
- Kouluakäymättömyys
- Sijaishuolto
- Päihdeongelmat
- Nuorisorikollisuus
- Laaja-alaiset oppimisvaikeudet
- Kielelliset erityisvaikeudet
- Kommunikointi ja vuorovaikutus
- Näkö-, kuulo- ja liikuntavammat liitännäisineen

VIP OYS-alueen vaatu-toimijat

Elmeri-koulut:

Myllärin koulu Rovaniemi,

Tiernan koulun Leinonpuiston yksikön Kasarmintien toimintapaikka Oulu

Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri Tervaväylä Oulu

Sairaalaopetus:

Rovaniemen sairaalakoulu,

Tiernan koulun sairaalakoulun yksikkö Oulu,

Mariankadun koulu Kokkola,

Kajaanin sairaalakoulu

Valtion koulukodit: Limingan koulutuskeskus

Kunnallinen erityisopetus

VIP OYS-alue

- **731 869** asukasta
- **4** maakuntaa,
- **67** kuntaa

Vaatu-toimijoiden yhteyshenkilöt

VIP OYS-alueella

Elmeri-koulut

- Alaraatikka Juha, erityisluokanopettaja (Myllärin koulu, Rovaniemi)
- Minna Mursu, erityisluokanopettaja (Myllärin koulu, Rovaniemi)

Sairaalaopetus ja kunnallinen erityisopetus

- Hiltunen Tarja, konsultoiva erityisopettaja (Tiernan koulu, Oulu)
- Karhulahti Pia, konsultoiva erityisopettaja (Tiernan koulu, Oulu)
- Karita Mäkelä, erityisluokanopettaja ja apulaisrehtori (Mariankadun koulu, Kokkola)
- Eija Heikkinen, kasvun ja oppimisen tuen asiantuntija, Kajaani
- Maare Seppänen, erityisluokanopettaja, sairaalaopetus, Kajaani

Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri

- Kemppainen Anuliisa, ohjaava perhetyön asiantuntija
- Laiho Maria, ohjaava opettaja

Valtion koulukodit

- Mustonen Terhi, erityisluokanopettaja (Valtion koulukodit, Liminka)
- Reinikainen Katja, sosiaalityöntekijä (Valtion koulukodit, Liminka)

VIP OYS-alue

VAATIVA KONSULTAATIO

Kehittämisen kohteita

VIP OYS-alue

VAATIVA ERITYINEN TUKI – VAATIVA KONSULTAATIO

Ohjaus- ja palveluverkoston yhteistyön kehittäminen ja vahvistaminen

Palveluihin ohjautuminen ja alueellinen yhdenvertaisuus

Vaativan konsultaation palvelujen kehittäminen ja yhtenäistäminen

Vaativaan konsultaatioon ohjautuminen

VIP OYS -alue

**Vaativan konsultaation
esittely, ohjeet ja
lomakkeet**

**VIP-verkoston
nettisivuilla:**
Vaativa konsultaatio

Huom! Nettisivut täydentyvät
syyslukukauden 2020 aikana.

**Mitä on tehty ennen
yhteydenottoa?**

Onko paikallinen tuki ja lähipalvelut käytössä?

- Oppimisen ja koulunkäynnin tuki
- Opiskeluhuollon palvelut
- Sote-palvelut

**Miten otetaan
yhteyttä vaatu-
toimijoihin?**

Yhteydenottolomake
▪ Ammattilaisille

**Tieto ohjautuu oman
alueen vaatu-
toimijoille**

VAATIVA KONSULTAATIO

Arviointi, konsultaatio/ohjaus ja palvelut

Tarvittaessa tarkempi kartoitus:
(Huoltajan / huoltajan edustajan lupa ja esitiedot)

**Vaatu-toimijoiden
kokoontumiset ja
yhteistyö**

OT

Yhteinen käsittely

- konsultaation
suunnitelmat
- toteutus
- seuranta

**Vaativan
konsultaation
tarkoituksena on
vahvistaa paikallista
pedagogista tukea ja
monialaista
verkostoyhteistyötä
ja löytää ratkaisuja
yhdessä
lähitoimijoiden
kanssa.**

JATKON ASKELIA...

- ☐ Vaatu-toimijoiden verkostoituminen ja yhteinen kehittämistyö jatkuu syyslukukauden 2020 aikana
- ☐ Vaativan konsultaation aloittaminen alueellamme keväällä 2021
- ☐ Jatkon tiedot täydentyvät VIP-verkoston nettisivuille:

<https://vip-verkosto.fi/vaativa-konsultaatio/>

Yhteisellä tiellä,
yhdessä vahvempana.

**Lämmin kiitos osallistumisesta,
ollaan yhteydessä!**

VIP OYS-alueen vaatu-toimijat

Pidetään lyhyt kahvitauko

Verkstopäivän ohjelma jatkuu klo 10.15

Opetus- ja
kulttuuri-
ministeriö

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

VALTERI

**VERY IMPORTANT
PERSONS**

=

**OPPILAAT, JOTKA
OPPIMISENSA JA
KOULUNKÄYNTINSÄ
TUEKSI
TARVITSEVAT
VAATIVAA
ERITYISTÄ TUKEA.**

VIP-OYS alueen Vaativan erityisen tuen ohjaus-
ja palveluverkoston verkostopäivä 8.10.2020

VARHAISKASVATUKSEN JA PERHEEN YHTEISTYÖ

Minna Vuolukka, ohjaava opettaja
Anuliisa Kemppainen, ohjaava perhetyön asiantuntija
Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri

VIP-OYS alue

- Varhaiskasvatuksen ja perheen **yhteistyön lähtökohdat**
- **Hyvä yhteistyö** varhaiskasvatuksen ja perheen välillä
- Varhaiskasvatuksen ja perheen **yhteistyön mahdollisuudet**
 - Perheen tukeminen
 - Varhaiskasvatuksen ja lapsiperhepalvelujen kehittäminen

VARHAISKASVATUKSEN JA PERHEEN YHTEISTYÖ

...on huoltajien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön yhteistä työtä lasten terveen ja turvallisen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämiseksi.

Varhaiskasvatuksen ja perheen yhteistyötä ohjaa

- **Varhaiskasvatuslaki 540/2018**
 - 3 § Varhaiskasvatuksen tavoitteet
 - 20 § Osallisuus ja vaikuttaminen
 - 23 § Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma
- **Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018**
 - 3.3 Yhteistyö varhaiskasvatuksessa, huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö

Varhaiskasvatuksen ja perheen yhteistyössä keskeistä on...

TASA-ARVOINEN ,VASTAVUORONIN VUOROVAIKUTUS

KESKINÄINEN KUNNIOITUS

LUOTTAMUKSEN RAKENTAMINEN

HUOLTAJIEN OSALLISUUS JA VAIKUTTAMINEN

oman lapsen osalta ja yleisesti varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin

LAPSEN TASAPAINOISEN KEHITYKSEN JA
KOKONAISVALTAISEN HYVINVOINNIN TUKEMINEN YHDESSÄ

HUOLTAJIEN KASVATUSTYÖN TUKEMINEN

yksilöllisesti ja yhteisöllisesti

VARHAISKASVATUKSEN JA PERHEEN YHTEISTYÖ

Varhaiskasvatuksen laatuindikaattorit (Karvi)

Henkilöstön ja huoltajien välinen vuorovaikutus

25. Kasvatusyhteistyön lähtökohtana on lapsen ja hänen huoltajiensa arvostaminen sekä avoin, tasavertainen ja luottamuksellinen suhde. Vuorovaikutuksessa näkyy kunnioitus huoltajien tuntemukseen lapsestaan sekä henkilöstön ammatillinen tieto ja osaaminen.

26. Huoltajien osallisuus varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toimintaan ja arviointiin mahdollistetaan. Erilaisia kasvatusyhteistyön muotoja ja toimintatapoja suunnitellaan yhdessä huoltajien kanssa.

Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri

Pedagogiikka ja lapsi edellä?

- Tavoitteena on varmistaa varhaiskasvatuksen tasalaatuisuus asuinpaikasta riippumatta.
- Toimintakulttuurissa tulisi painottua pedagogiikka ja toiminnan tavoitteiden ja toteutuksen tulisi tukea sekä yksittäistä lasta että koko ryhmää.
- Toimintakulttuurin, työtapojen ja oppimisympäristön tulee olla lapsen osallisuutta tukevaa.
- Jääkö perheen osallisuuden edistäminen vähemmälle huomiolle?
 - Päivittäiset kohtaamiset huoltajien kanssa ja keskustelujen asiasisällöt rakentavat huoltajien osallisuutta. "Sinun lapsesi oppi tänään... Sinun lapsesi innostui..."

LUOTTAMUKSEN RAKENTAMINEN JA ARVOSTAVA KOHTAAMINEN

- Onko varhaiskasvatuksen maailma, toimintatavat ja lapsen päivän sisältö vanhemmille tuttu asia?
- Oletammeko, että vanhemmat tietävät riittävästi varhaiskasvatuksen tavoitteista ja tehtävistä, yhteistyömuodoista ja toimintatavoista?
 - Yhteistyössä toimiminen on sujuvampaa, kun on tietoa ja voi luottaa sovittuihin toimintatapoihin, ammattitaitoon ja tukeen.
- **Arvostaminen** – kuin auringonvaloa kasveille.
 - kunnioittaminen
 - moninaisuuden hyväksyminen
 - yhteisöllisen ilmapiirin rakentuminen
 - positiivinen yhteisöllisyys syntyy yhdessä tekemisestä, hyvästä vuorovaikutuksesta ja myönteisistä tunteista

Varhaiskasvatuksen ja perheen yhteistyön mahdollisuudet

Perheen tukeminen

Yksilöllinen tuki

- Kohdatuksi ja kuulluksi tuleminen
- Kasvatuskumppanuus
- Tuen tarpeiden varhainen tunnistaminen ja puheeksi ottaminen
- Varhaiskasvatuksen perheohjaus / perhetyö, kuraattori- ja psykologipalvelut
- Ohjaus tarvittaessa sote-palvelujen (mm. perhekeskus) piiriin
 - Monialainen yhteistyö varhaiskasvatuksen toimintayksikön sisällä, mutta myös ulospäin esimerkiksi perhekeskuksen suuntaan, selkeät vastuut ja palvelupolut.

Yhteisöllinen tuki

- Varhaiskasvatuksen yhteisöllisyys
- Vertaistuki

Koti,
vanhemmat ja
sisarukset

Sosiaalitoimi
- sosiaalityöntekijä
- perhetyöntekijät

Varhaiskasvatus
- päiväkotiryhmän
aikuiset

VEO

Terveystenhuolto
- neuvolan
terveydenhoitaja
- lääkäri
- mahdolliset terapeutit
tai muut toimijat
- erikoissairaanhoido?

Varhaiskasvatuksen ja perheen hyvän yhteistyön mahdollisuudet

Varhaiskasvatuksen palvelujen ja yleisesti perhepalvelujen kehittäminen

- Vanhempien asiantuntijuus, osallisuus ja vaikuttaminen palvelujen kehittämisessä
 - *Tavoitteena aidosti tuen tarpeita vastaavat palvelut oikea-aikaisesti oikeassa paikassa, painopiste ennaltaehkäisyssä.*
 - *Aidosti tuen tarpeita vastaavat palvelut ovat yksilöllisesti ja yhteisöllisesti vaikuttavia sekä yhteiskunnallisesti kustannustehokkaita. Kaikki osapuolet hyötyvät.*

- Pohdittavaksi, miten omassa työssäni tarjoan vanhemmille mahdollisuuden osallistua ja vaikuttaa
 - Lapsensa asioihin?
 - Lapsiperheiden palvelujen kehittämiseen?

Erityislapsen äidin kirje sinulle, ammattilainen

Lähde: <https://erityisvoimia.fi/vanhemmuus/erityislapsen-aidin-kirje-sinulle-ammattilainen/>

Kiitos!

Perhekeskustoimintamallin esittely, varhaiskasvatuksen ja perhekeskusten yhteistyö

Suvi Helanen, va. hankekoordinaattori, POPsote
VIP-OYS –alueen verkostopäivä 8.10.2020

suvi.helanen@ppshp.fi ja leena.mammi-laukka@oulunkaari.com

Liittymäpinta valtakunnalliseen kehittämistyöhön

Lasten, nuorten ja perheiden palveluiden kehittämisen kokonaisuudesta

Mielenterveysstrategian toimeenpano:

- Nuorten psykososiaalisten tuen menetelmien saatavuuden vahvistaminen
- Mielenterveysosaamisen vahvistaminen

Kuntoutuskomitean esitysten toimeenpano:

- Vanhemmille tietoa kuntoutusmahdollisuuksista ja tukitoimista vammaisen lapsen syntyessä tai lapsen sairastuessa
- Tunnistettava kuntoutustarpeessa olevat nuoret, tarjottava kuntoutusta varhain ja kehitettävä kuntoutuspalveluja osana nuorten arkea

LAPE-muutosohjelma

OKM:n hallinnonalalla mm

- *Oikeus oppia -kehittämisohjelma*
 - Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen laadun, tasa-arvon ja hyvinvoinnin edistäminen sekä oppimiserojen kaventaminen ja oppimisen tuen vahvistaminen

VIP-verkosto

Barnahus-hanke

Lapsistrategia

Perhekeskuksen palveluverkosto

Perhekeskuksen palveluverkosto

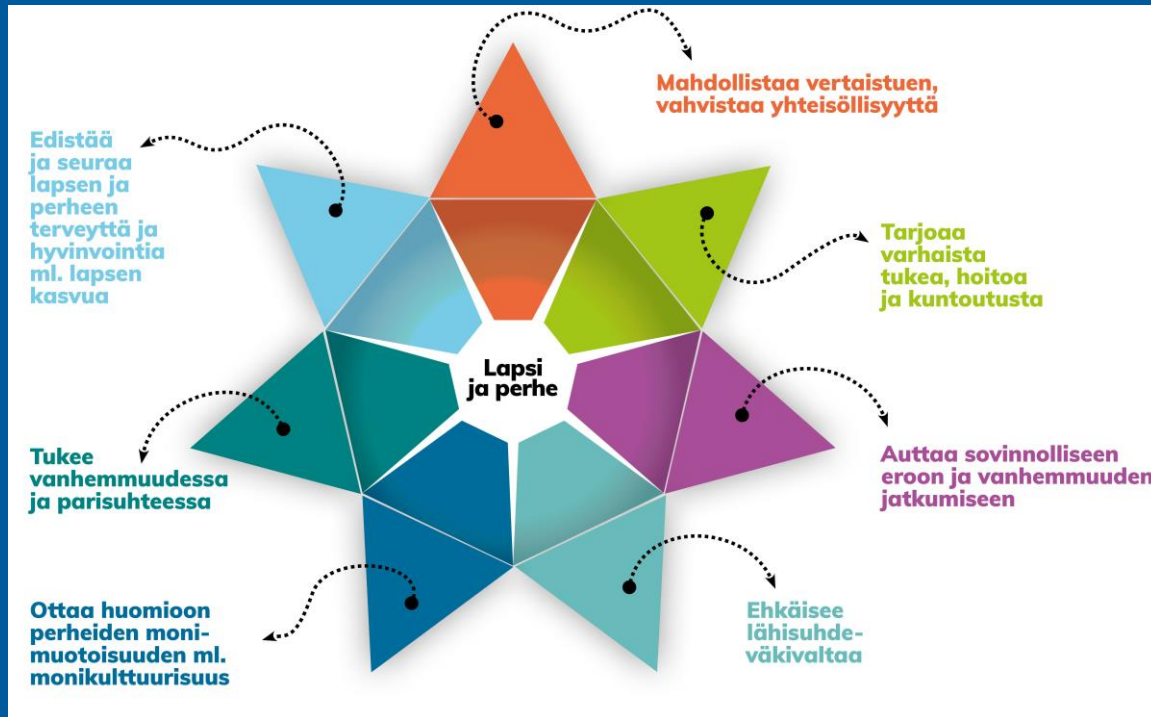

* Vaativa erityistilasto: osaamis- ja tukikeskukset.

** Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto voivat olla osa perhekeskusta tai sen verkostoyhteistyötä.

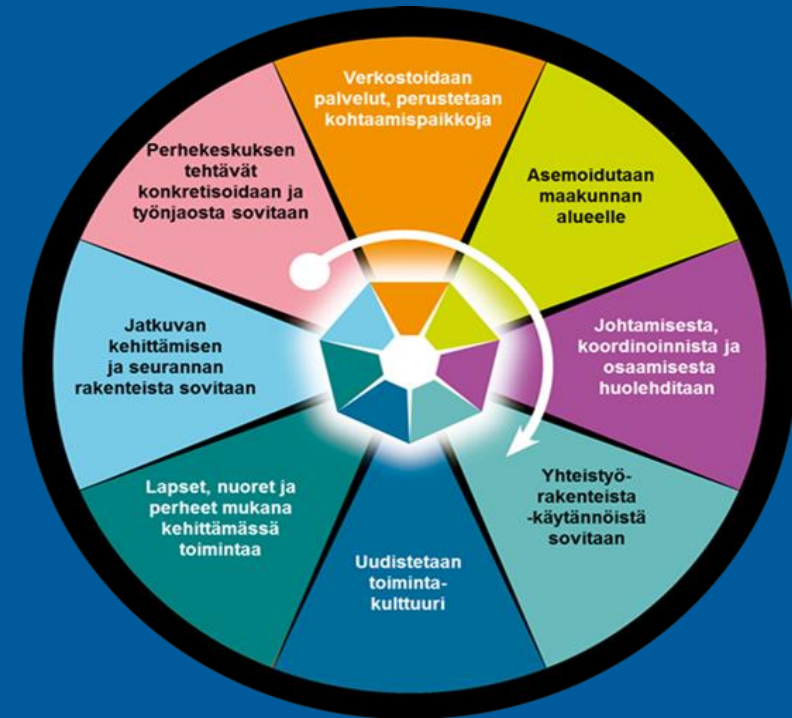
Perhekeskuksen tehtävät

TH
L

Perhekeskuksen kansalliset linjaukset

THL

Miten täällä meillä?

Soteuudistus-kokonaisuus Pohjois-Pohjanmaalla
= POPsote

Lapset, nuoret ja perheet –
kehittämishjelma
Perhekeskus-kehittämistyö

Pohjois-Pohjanmaan hankekokonaisuus

Pohjois-
Pohjanmaan
yhteiset
tavoitteet

Tulevaisuuden
sote-keskus -hanke

Rakenneuudistus-
hanke

Palvelujen saatavuus paranee toimintatapoja ja palveluohjausta uudistamalla

Kotoa kotiin -palveluketju toimii

Erityistason sosiaali- ja terveystalvet jalkautuvat sote-keskuksiin

Työnjako, yhteistyö ja osaaminen uudistuvat tukien henkilöstön saatavuutta ja pysyvyyttä

Digitalisaatio uudistaa ja yhtenäistää toimintatapoja ja -prosesseja

TKIO-toiminta vahvistaa maakunnan asemaa kehittämisen veturina

Ihmislähtöisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön vaikuttavuus lisääntyy

Sote-kustannusten kehitys pysyy hallittuna

Tulevaisuuden sote-keskus -hanke

Maakunnan yhteiset kehittämisohjelmat

1

Lapset, nuoret
ja perheet
(sis. LAPE)

2

Mielenterveys-
ja päihdepalvelut

3

Ikääntyvien
palvelut

4

Hoito-
takuu

Palvelujen saatavuus paranee toimintatapoja ja palveluohjausta uudistamalla

Kotoa kotiin -palveluketju toimii

Erityistason sosiaali- ja terveystyö jalkautuvat sote-keskuksiin

Työnjako, yhteistyö ja osaaminen uudistuvat tukien henkilöstön saatavuutta ja pysyvyyttä

Digitalisaatio uudistaa ja yhtenäistää toimintatapoja ja -prosesseja

TKIO-toiminta vahvistaa maakunnan asemaa kehittämisen veturina

Ihmislähtöisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön vaikuttavuus lisääntyy

Sote-kustannusten kehitys pysyy hallittuna

Kehittämisohjelmien toimenpiteet alueilla, alueiden välinen yhteiskehittäminen

Rakenne-
hanke tukee
kehittämis-
ohjelmia

Myöhemmin
avautuvat
erillisrahoitus-
haut

Rakenneuudistushanke

Osa-alue 1

Osa-alue 2

Osa-alue 3

Osa-alue 4

5

Hankejohto

6

Johtamisen ja
ohjauksen
kehittäminen

7

Tietojohtaminen

8

HYTE

9

TKIO

10

Sote-ICT-hanke-
kokonaisuus

11

Asiakkaiden ja
ammattilaisten
digipalvelut

12

Vanhoiden
tietojen
arkistointi

13

Yhteistyöalueen
yhteinen
kehittäminen

YHTEENVETOA hankerakenteesta lasten, nuorten ja perheiden näkökulmasta

LAPE-muutosohjelma jatkuu osana Tulevaisuuden sotekeskus-ohjelmaa, Perhekeskus-toiminta on keskiössä.

LAPSET, NUORET, PERHEET
– OMA KEHITTÄMISOHJELMA (LNP)

Nuorten psykososiaalisten menetelmien saatavuutta parannetaan Tulevaisuuden soten mielenterveys- ja päihdepalveluiden kehittämisohjelman alla.

Mukana ollaan myös Lastensuojelun monialaisen kehittämishankkeen yhteistyössä ja toteutuksessa, varmistetaan sen yhteys Tulevaisuuden soteen ja rakennehankkeisiin.

Rakennehankkeet tukevat Tulevaisuuden soten kehittämistä:

mm. Asiakkaiden ja ammattilaisten digipalvelut –kokonaisuudessa (sähköinen peke) ja Pohjoisen OT-keskuksen jatkokehittäminen –hanke (OYS-erva) sekä TKIO, johtaminen, HYTE, palvelustrategia –osioissa.

Erillisenä myös yhdyspintayhteistyötä Posken hallinnoiman Lastensuojelun monialainen kehittäminen –hankkeen kanssa.

- Verkosto on rakentumassa: Rekrytoidaan henkilöitä hankkeen eri tehtäviin, myös alueellisia kehittäjätyöntekijöitä (koordinaattoreita) ja muuta hankeresurssia sekä sparrausryhmiä ja poliittiset ohjausryhmät
- Toteutus-/ toimeenpanosuunnitelmat ja hankkeiden konkretisointi sekä rekrytointi on meneillään -> hankkeiden henkilöstö ja toimeenpano, aloitus syys-lokakuu 2020
- Kuntien ja kuntayhtymien LAPE-ryhmät jatkavat
- Järjestöt ja seurakunnat ovat mukana monialaisessa yhteistyössä ja toteutuksessa: lapsiperhejärjestöillä paljon arjen toimintaa, mm. kohtaamispaikat, perhekahvilat ja vertaistoimintaa.

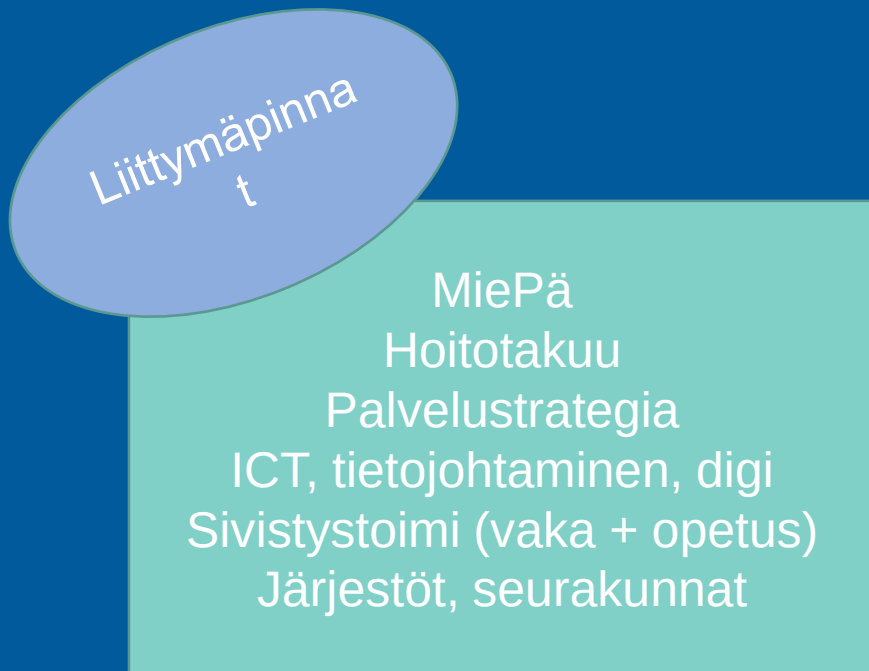
LNP-kehittämisohjelman tavoitteet

- Lapsiperheiden palvelut toimivat **yhtenä kokonaisuutena** sosiaali- ja terveyskeskuksissa, jotka on profiloitu väestön tarpeiden mukaisesti
- Kaikissa kunnissa toimii monialainen ja moniammatillinen verkostomainen varhaiseen tukeen ja perhelähtöiseen palveluohjaukseen perustuva **perhekeskus osana sote-keskuksia**, josta saadaan palveluita myös **digitaalisia kanavia** hyödyntäen. Palveluiden **saatavuutta** parannetaan ja perhekeskukseen pääsy **kynnyksettä** varmistetaan.
- Lasten ja nuorten mielenterveyttä, arjen hyvinvointia sekä päihteettömyyttä vahvistavia **matalan kynnyksen palveluja ja hoitoa** on yhdenvertaisesti tarjolla, myös koulujen, oppilaitosten, ohjaamopalveluiden sekä muiden monialaisten toimintojen yhteydessä.
- **Vanhemmuutta** sekä vanhempien mielenterveyttä ja päihteettömyyttä tuetaan.
- **Erityistason palvelut** (lasten- ja nuorisopsykiatria, aikuispsykiatria, päihdepalvelut, lastensuojelu, vammaisten palvelut) toteutuvat **sote-keskuksissa tiiviissä yhteistyössä** muiden toimijoiden kanssa.
- **Asiakasosallisuutta** vahvennetaan palveluiden kehittämisessä huomioimalla sekä perus- että erityistason palveluissa koko perheen tilanne ja **perhe osallistuu itse** palvelusuunnitteluun.

LNP-kehittämisohjelman toimenpiteet

- Sosiaali- ja terveyskeskustoimintaa sekä siihen integroitunutta perhekeskusta **yhdenmukaistetaan** koko maakunnassa
- Koko maakunnassa otetaan käyttöön toimiva **palveluohjauksen, vastuutyöntekijän sekä yhteisen palvelu- ja hoitosuunnitelman tekemisen malli** ja varmistetaan tiedon kulkeminen.
- **Erityisen tuen tarpeessa** oleville lapsille ja syrjäytymisvaarassa oleville nuorille tehdään yhdenmukainen **toimintamalli**
- Sote-keskusten sekä perhekeskusten työntekijöiden **osaamista vahvennetaan, työnjakoa selkeytetään** sekä otetaan käyttöön **vaikuttavia työmenetelmiä**. Perustason toimijoita **tuetaan** erityisosaaajien konsultaatioilla, kouluttamisella ja tarkoituksenmukaisesti jalkautumisella
- Kaikessa toiminnassa hyödynnetään **sähköisiä palveluita**
- Kehittämistyö integroidaan olemassa olevaan **palvelu- ja johtamisjärjestelmään**, näin varmistetaan se, ettei kehittämistyötä ulkoisteta olemassa olevasta toiminnasta.
- **Järjestöt ja seurakunnat** ovat toiminnassa mukana.

1. Perhekeskustoiminta osana sote-keskuksia

Toimenpiteet:

- Perhekeskustoiminnan nykytilan kartoitus LAPE-muutosohjelman materiaalin pohjalta sekä tarvittavien kuntakäyntien kautta
- Perhekeskustoiminnan juurrutussuunnitelmien päivittäminen tarvittaessa
- Maakunnallisen perhekeskustoiminnan toimintasuunnitelman laadinta
- Perhekeskustoiminnan kytkeminen sote-keskuksiin, neuvonta ja ohjaus,
- Sähköisen perhekeskuksen kokonaisuus
- Yhdyspinnat ja yhteistyö vakaan ja kouluun, opetustoimeen sekä maakunnan sivi-verkostoon
- Erityistason palvelut, jalkautuminen, konsultaatiot

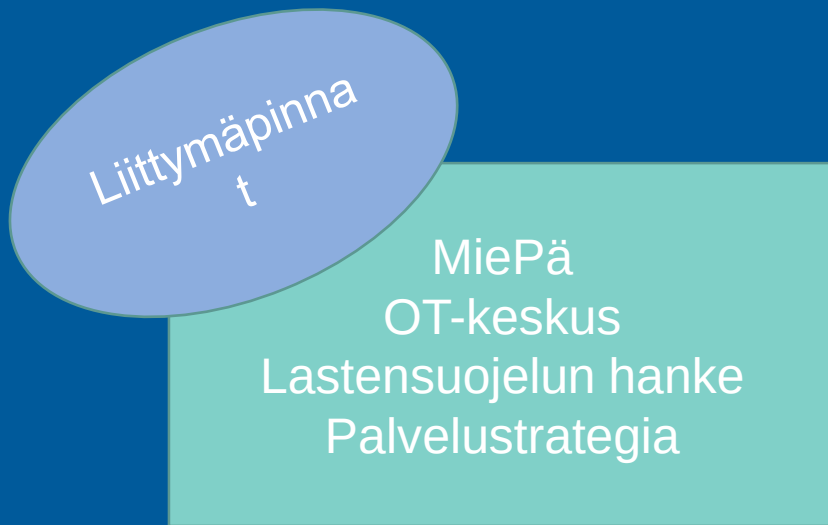
2. Palveluohjauksen malli sekä toiminta- ja palveluprosessit

Toimenpiteet:

- Palveluohjauksen mallien kuvaus
- Yhteisen hoito- ja palvelusuunnitelmamallin rakentaminen
- ”Tuen tarpeen” –toimintaprosessien (mm. Tuen polku, Mielen tuki) kuvaus
- Monialaisten tiimien toiminnan kuvaus
- Konsultointimallien laatiminen (VIP, koulunkäyntikyky, vaativan erityisen tuen neuvonta)

3. Osaamisen vahvistaminen

Toimenpiteet:

- Laaditaan koulutussuunnitelma:
 - IPC
 - CoolKids
 - Perustason mielenterveys- ja päihdeosaaminen
 - Systeminen työote
 - Kysy ja kuuntele- toimintamalli
 - Mielenterveyden EA
 - Ihmeelliset Vuodet –vanhempainkoulu
 - Perheinterventio
 - Perheterapia- ja verkostotyön koulutus
 - Voimaperheet toimintamalli
- Selvitetään myös Kasvun tuki- alustalla olevien muiden menetelmien soveltuvuus ja sisällytetään tarvittavilta osin koulutussuunnitelmaan

4. Sähköiset palvelut

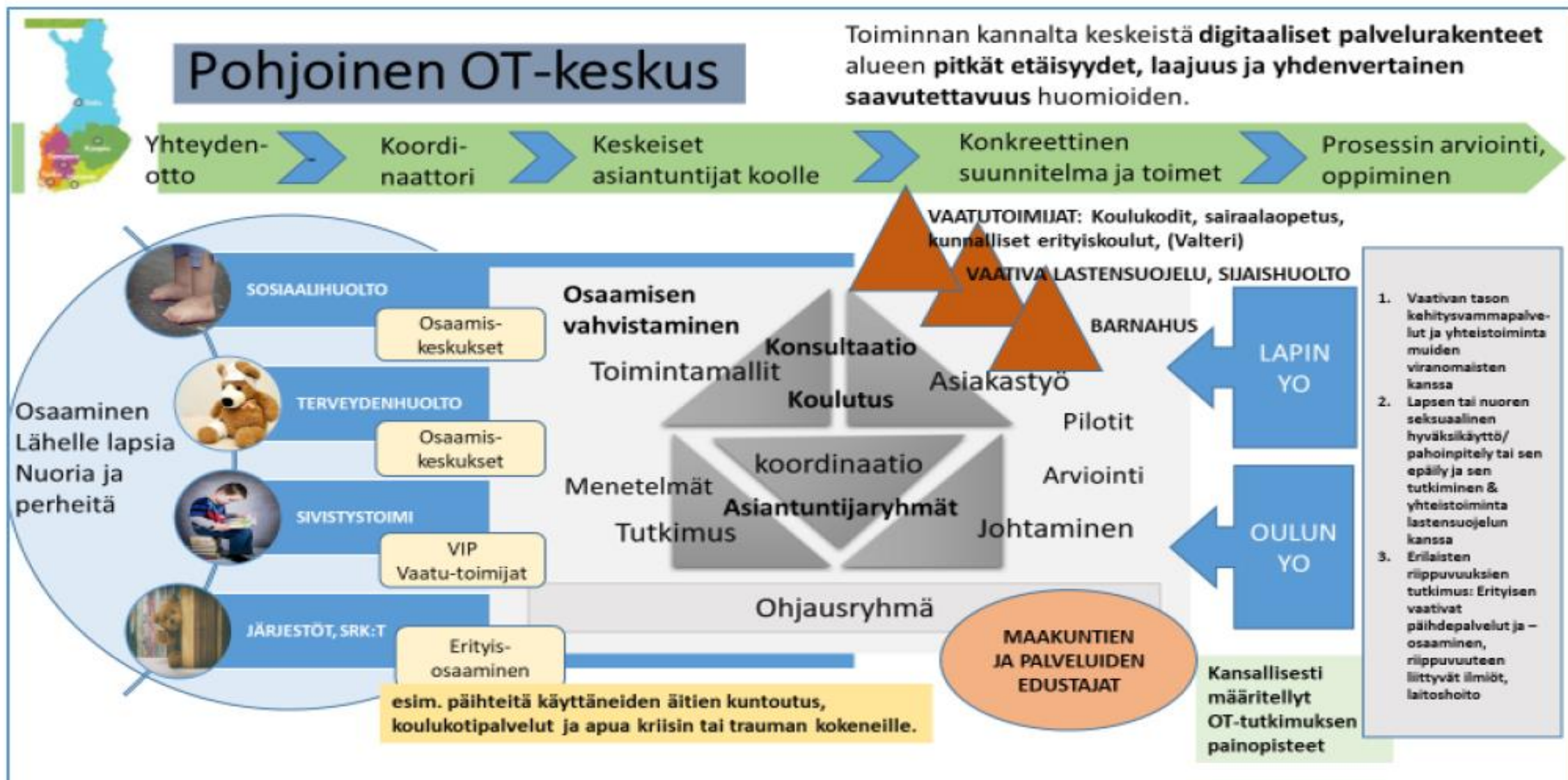
Toimenpiteet:

- Kartoitetaan sähköisten palveluiden nykytilanne
- Sähköisen perhekeskuksen rakentaminen
- Sähköisen asioinnin kytkeminen LNP-osioon

Liittymäpinna
t

Palvelustrategia
ICT, digi, tietojohdaminen
Järjestöt, seurakunnat

Pohjoisen OT-keskuksen rakenne

TOIMINTAPERIAATE: Erityisen
vaativan tuen palveluiden
koordinointi, osaamisen
vahvistaminen (käytäntötutkimus)
kaikki ikäluokat

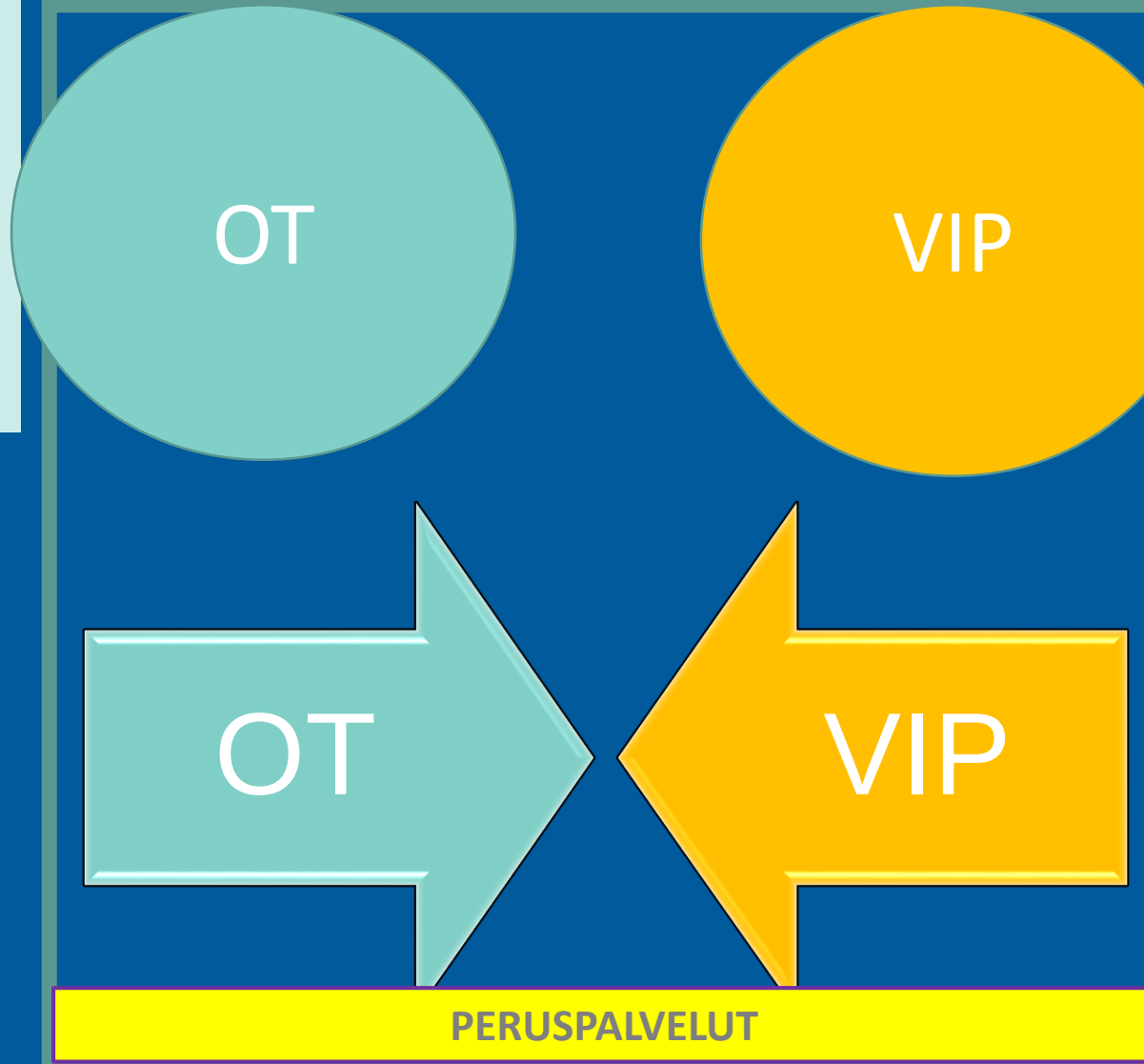
TOIMIJAT:

Yliopistosairaala
Keskussairaalat
Kuntien tunnistetut erityispalvelut
Keskuskaupungit
Sosiaalialan osaamiskeskukset ja
korkeakoulut

**VIP-toimijat ovat OT:n
tunnistettuja sivistystoimen
osaajia**

Yhteistyö käynnistyy:

kun OT:een ohjautuu lapsi, jonka
kasvun ja kehityksen tueksi
tarvitaan sivistystoimen vaativaa
erityistä tukea/ osaamista.

TOIMINTAPERIAATE: Sivistystoimen
vaativan erityisen tuen palveluiden
koordinointi ja tarjonta,
operatiivisten toimijoiden
tukeminen; oppilashuolto,
yhtenäisten käytänteiden
vahvistaminen; oppilashuollon
ohjausryhmä

Esi- ja perusopetus

TOIMIJAT: VAATU-toimijat=

Elmeri- ja Valteri-koulut
Sairaalakoulut
Valtion koulukodit

Kunnalliset opiskeluhoollon
ohjausryhmät + oppilashuoltoryhmät

**OT-toimijat ovat VIP-
verkoston tunnistettuja
sosiaali-, terveys- ja
perheoikeudellisten
palvelujen osaajia**

Yhteistyö käynnistyy:

kun VIP-verkostoon ohjautuu lapsi,
jonka kasvun ja kehityksen tueksi
tarvitaan VAATU-toimijoiden ja
kunnallisten palvelujen osaamisen
lisäksi muuta täydentävää
osaamista

YHTEISTYÖSSÄ KANSSANNE

LNP-
kehittämisen-
ohjelman
projekti-
koordinaattori

Leena
Mämmi-
Laukka

MiePä-
keh.ohj.
projekti-
koordinaattori

Hannu
Säävälä

NMOK
Juha T.
Karvonen

Pohjoisen
OT-
keskuksen
rakenne-
hankkeen
projekti-
päällikkö

Pertti Virta

Asiakkaiden
ja ammatti-
laisten
digipalvelut,
projekti-
päällikkö

Riikka
Hirvasniemi

POPso-
tehanke-
kokonaisuus,
va. hanke-
koordinaattori +
LAPE- ja
peke-asiat

Suvi
Helanen

Palvelustrategia,
tietojohtaminen

Sos.huollon
kehittäminen

Pohjois-Pohjanmaan Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus

Projektikoordinaattori

PERHEKESKUS

Kansallinen
kehittäminen
(STM, THL, OKM)

Johtamisjärjestelmän tuki ja ohjaus

Sparrausryhmä

Toimintamallin yhtenäistäminen

1. Perhekeskustoimintamallin maakunnallinen toimintasuunnitelma
2. Sähköiset palvelut (sähköinen peke)
3. Palveluohjaus

Prosessit

Osaaminen

Kuntien kehittäjäverkosto

sote

sivi

Järjestöt,
srk

kuntalainen

Mitä?
Kuka?
Kumppanit?
Koordinointi?

Tervetuloa verkstopäivän työpajatyöskentelyyn!

- Työpajatyöskentelyn tavoitteena on tuoda alueelliset varhaiskasvatuksen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon toimijat yhteen vahvistaen monialaista yhteistyötä.
- Työpajassa kuvataan varhaiskasvatuksen ja perhekeskuksen alueellisia palveluja ja nimetään, ketkä ammattihenkilöt vastaavat lapsen tilanteen eteenpäin viemisestä tuen tarpeen eri vaiheissa.

Taustalla

VIP-verkoston kehittämistehtävä

Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE) 2020–2022, jonka mukaan lapsen ja perheen tukeminen tapahtuu

- tiivistämällä sosiaalipalvelujen, neuvolan ja varhaiskasvatuksen yhteistyötä ja kehittämällä palveluohjausta.
- lisäämällä kasvun, oppimisen ja koulunkäynnin tukeen liittyvää sosiaali- ja terveystoimen sekä sivistystoimen ammattilaisten välistä moniammatillista yhteistyötä.

➤ Tavoitteena

- Lasten ja perheiden nopea ja varhainen tuki
- Matalankynnyksen lapsi- ja perhepalvelut oikea-aikaisesti oikeassa paikassa
- Lasten hyvinvoinnin ja oppimisen edellytysten vahvistaminen
- Palveluiden monialaisuuden ja yhteentoimivuuden varmistaminen
- Eriarvoistumiskehityksen pysäyttäminen
- Palvelujen yhdenvertainen saatavuus
- Korjaavien palvelujen tarpeen väheneminen, painopiste ennaltaehkäisyssä

TYÖPAJATYÖSKENTELYN OHJEET

Aikaa yhteiselle työskentelylle on varattu klo 12.30-15.00

1. Valitkaa ryhmänne puheenjohtaja ja sihteeri.
2. Sihteeri kirjaa ryhmän työskentelyn tulokset ryhmän omaan Google Docs –pohjaan.
3. Pohtikaa yhdessä seuraavia tehtäviä alueenne / kuntanne näkökulmista.

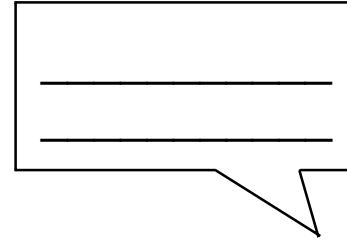
Tehtävä 1: Kuvatkaa varhaiskasvatusikäisen lapsen palvelupolkua tuen tarpeen eri vaiheissa ja nivelvaiheessa.

Tehtävä 2: Kirjatkaa toimivat käytänteet ja kehittämisen tarpeet varhaiskasvatuksen ja perhekeskuksen yhteistyössä.

Tehtävä 3: Nimetkää palvelupolun keskeiset avainhenkilöt yhteystietoineen.

Huom! Nämä tiedot jäävät käyttöönne alueelliseen jatkotyöstöön verkostopäivän jälkeenkin. Työpajassa tuotettua aineistoa voidaan hyödyntää myös VIP-verkoston kehittämistyössä. Tehtävän lopussa on tarkempi kuvaus tietojen käyttämisestä ja säilyttämisestä.

- **Sopikaa tarvittaessa pieni jaloittelutauko iltapäivän aikana.**

1. Avaa Teamsin keskusteluikkuna.
2. Etsi keskustelusta oma ryhmäsi.
3. Avaa ensin oman ryhmäsi työskentelypohja nimitaulukon alapuolella olevasta linkistä (Google Docs). → Tämä avautuu erilliseen selausikkunaan.
4. Avaa vasta sen jälkeen ryhmäsi Teams-linkki (Esim. Ryhmä I) nimien yläpuolelta.
5. Palatkaa tarvittaessa verkostopäivän päähuoneeseen, jos on kysyttävää (esim. tehtävästä tai tekniikasta).
6. Kun ryhmänne on kokonaan valmis, toivoisimme että ryhmän puheenjohtaja käy vinkkaamassa siitä meille verkostopäivän päähuoneessa.

Antoisaa työpajatyöskentelyä!

LÄMMIN KIITOS OSALLISTUMISESTASI VERKOSTOPÄIVÄÄN!

Lähetämme sinulle vielä linkin palautekyselyyn verkostopäivästä sähköpostitse.
Olisi ilahduttavaa, jos sinulla olisi hetki aikaa sen täyttämiseen.

TYÖNILOA SYKSYYN!

Jaakko, Maria ja Anuliisa